

Kose aleviku keskuse avaliku ruumi arhitektuurivõistlus
(hanke viitenumber 240253)
ŽÜRII PROTOKOLL

ŽÜRII KOOSSEIS:

Merle Pussak, Kose vallavolikogu, žürii esimees;
Demis Voss, Kose vallavalitsus;
Enelin Alter, Kose vallavalitsus;
Evely Ehrpas, Kose Vallavalitsus
Kalle Vellevoog, Eesti Arhitektide Liit;
Peeter Loo, Eesti Arhitektide Liit;
Laura Männamaa, Eesti Maastikuarhitektide Liit.

Protokollis: Ingrid Kormašov

KOOSOLEKU TOIMUMISAEG:

26.11.2021 10.00 – 12.00

KOHT: Kose vallamaja, Hariduse 1, Kose

Võistluse eesmärk

Arhitektuurivõistlus on avatud riigihanke ideekonkurss väliruumi eskiisprojekti saamiseks. Konkursi eesmärgiks on leida terviklik ruumiline lahendus Kose alevikukeskusele – keskväljakule, jõeäärsele promenaadile ja ühendustele kultuurimaja ning bussijaamaga. Ümberehituse eesmärgiks on ruumi muutmine praegusest lahendusest inimsõbralikumaks ja mitmekesisemaks, tänapäevaseks, esinduslikuks ja ajaloolist pärandit rõhutavaks avalikuks ruumiks, mis pakub meeldivat ja turvalist olemist ning tegevusvõimalusi igas vanuses inimesele igal aastaajal.

Alevikukeskuse kaasajastamine peaks andma impulsi kohaliku ettevõtluse ja kultuuri arenguks.

Võistlus korraldati EV 100 „Hea avalik ruum“ jätkuprogrammi raames.

Võistluse tähtajaks 19.11.2021 kell 14.00 esitati kaks ideekavandit, mis kvalifitseerusid hindamisele.

Žürii hindas mõlema vastavaks tunnistanud kavandi ideelist ja vormilist kvaliteeti, vastavust ülesandele ning selgitas anonüümselt märgusõnade kaudu välja konkursi auhindade võitjad.

Hindamiskriteeriumid, mida kasutati auhinnavõitjate väljaselgitamisel, on:

- kavandi arhitektuuriline kvaliteet, funktsionaalsus ja vastavus lähteülesandele (sh vastavus võistlusülesandele);
- Kose keskuse avaliku ruumi terviklikkus ja keskkonda sobivus, sh arhitektuurilahenduse värskus ja tänapäevasus;
- lahenduse otstarbekus ja realiseeritavus: ehituslik ökonoomsus ja kulude suurus objekti elukaare jooksul.

Žürii selgitas konkursi auhinnavõitjad välja Eesti Arhitektide Liidu poolt koostatud „Eesti arhitektuurivõistluste juhend 2013“ tingimuste alusel.

HINNANGUD IDEEKAVANDITELE:

/tähestikulises järjekorras/

LUMM

Autorite sõnul omab Kose aleviku keskosa oma kompaktse ja suhteliselt tiheda struktuuri ning looduslike ja kultuuripärandiliste elementidega suurt potentsiaali kaasaegse ja inimsõbraliku keskkonna tekkimiseks. Aleviku süda ei vaja radikaalset ümbermõtestamist, vaid kaasajastamist, julget heakorrastamist ja mugavate ühenduste loomist. Nendest põhimõtetest ongi autorid oma ideekavandi loomisel lähtunud.

Žürii hinnangul on tegu kaasaegse lahendusega, kus tekib ruumiliselt mõnus keskkond. See on klassikaline linnaruumi loov töö. Siin on olemas peaväljaku elemendid, otsitud on teatud pidulikkust, et luua koht, kus läbi viia erinevaid sündmusi. Väljaku kese on pursorkaev, mis on magnetiks lastega peredele. Noori on lähedalasuvates elumupiirkondades palju ja kaasaegses võtmes lahendatud alevikukeskus tooks neid siia aega veetma. Väljaku äärde paigutatud istepinkidelt on hea toimuvat jälgida.

Pikk tänav on väljaku lõigus sellega samas tasapinnas ja sama sillutisega, mis pikendab väljakut visuaalselt. Lahendus toetab jõe äärde liikumist, jõeäärse ala trepistikud ja puiesteed on sümpaatsed. Rannapromenaad on lahendatud võimalikult looduslikuna, minimalistlikult sillutatud kallasrajana. Tegeleda tuleks sillaga. Väikevormid on hästi modelleeritud ja nende kasutus läbi aleviku aitab samuti kohaliku identiteeti luua.

Silla juurde bussiootepaviljoni taha on loodud tore väike väljak, kus ringpink lehtpuu ümber tekitab mõnusa ruumi. Saab nautida vaateid vesiveskile ja kirikule. Läbiv puiestee juhib liikumist aleviku eri osade vahel.

Kose tänava väljakuga piirneva ühesuunalise lõigu liiklussuunda on muudetud ning parkimiskohad on lahendatud sillutatud taskutena, mis on väljakust eraldatud puuderiviga. Pika tänava väljakut läbivas lõigus on liiklus rahustatud sillutise ja künnisega.

Kokkuvõttes on tegu detailse ja mõtestatud lahendusega, mida on hea edasi arendada ja etappide kaupa teostada. Iga etapp on osa tervikust, kuid töötab ka eraldiseisvana.

TANTSUPÕRAND

Autorite sõnul lähtub võistlustöö olulisel määral Kose ajaloolisest taustast, kuid eesmärk ei ole Kosel olemasolevat taasluua või ümber jutustada, vaid luua kogemusruum, mis aitab siinsetel elanikel alevikku uue pilguga vaadata ja pakub külalistele avastamisrõõmu. Üks vahend selle saavutamiseks on promenaad, mis võiks jätkuda läbi terve keskuse, andes alevikule parema võimaluse end näidata. Oluline on promenaadi vormikeel.

Žürii hinnangul on autoritel õnnestunud näiliselt vähese vaevaga ruum tööle panna. Läbiv idee on teekond, liikumine ning väljakuruumi siin väga ei ole. Võrreldes võistlustööga „Lumm“ on loodav ruum argisem, sulandub olemasolevasse situatsiooni ega loo pidulikkust. Siiski kannab töö endas tugevat emotsiooni ja samas mõjub lahendus pingevabalt. Värvilisus on element, mida saaks veel laiendada, kuid võib eeldada, et talvel värvilisus ei toimi ning kasutatud materjalide puhul värvid ka ajapikku väsisivad.

Autorid on tegelenud peamiselt promenaadiga ja vähem pööranud tähelepanu sellele, kuidas kujuneb ruum raja kõrval. Jõeäärne promenaadi osa mõjub üledimensioneeritult, vägev metallkonstruktsioon ja jalgadel sild on liiga massiivsed ja jõulised. Töö raskuspunkt asuks nagu vales kohas, sest jõeäärne promenaad läheb teostamisele viimases järjekorras. Samuti nõuaks selline avatus jõe ääres elavate inimeste kaasamist ja nõusolekut.

Positiivsena toob žürii esile, et haljastuses on eesmärgiks liigirikkuse suurendamine ja niidud, mis teeks KOVi jaoks hoolduse lihtsamaks. Mitmerindelise haljastuse on kaasaegne lähenemine.

Kose tänava väljakuga piirneva ühesuunalise lõigu liiklussuunda on muudetud ning parkimiskohad on lahendatud sõidutee kõrval pikisuunaliste taskutega. Kose tänav on väljakust eraldatud puuderiviga. Pika tänava restoran Trivoli esises lõigus on liiklus rahustatud sillutise ja künnisega.

Kokkuvõttes mõjub töö veidi skemaatiliselt, kuid idee on sümpaatne. Väikevormidega pole ilmselt ajapuudusel jõutud põhjalikumalt tegeleda.

Žürii hinnang kvalifitseeritud ideekavanditele.

Žürii hinnangul on mõlemad võistlustööd põhjalikud ja professionaalselt läbi lahendatud. Mõlemal on nii plusse kui miinuseid. Üks loob uut identiteeti, teine korrastab olemasolevat, kuid mõlemad on sisulised ja suunatud kohalikele elanikele, et elu Kosel paremaks muuta.

Mõlema töö liikluslahendus on sarnane, esikohale on seatud jalakäijad. Aleviku keskosas soovitakse piirata suurte veokite liikumist, vallal ongi käimas läbirääkimised transpordiametiga, et Pikk tänav saaks raskeveokitest vabaks. Valla jaoks on oluline liikluskorraldus ja parkimiskohad, esmajärjekorras soovitakse rajada keskväljak ning hiljem korrastada teised alad. Bussipeatus, WC, haljastus, väikevormid on kõik olulise tähtsusega elemendid. Promenaadi saab vastavalt võimalustele teostada hiljem, kuid pääs jõe äärde on oluline, sest jõgi, veski ja sild on osa Kose identiteedist.

Žürii peab otsuse langetamisel kaaluma, millise tulevikukuvandi loodav keskus Kosest tekitab. Milline on tuleviku Kose? Kas see on kasvav keskus Tallinna lähistel või pigem elusügisesse vaatav väikeasula?

OTSUS:

Pärast arutelu ja ideekavandite võrdlemist otsustati nende järjestus hääletuse teel. Žürii otsustas vastavalt võistlustingimustele vähendada väljaantavate preemiade arvu, kuid suurendada preemiade summasid ning määrata preemiad järgnevalt:

üks peapremia 10 000 eurot

võistlustöö LUMM

II koha preemia 8000 eurot

võistlustöö TANTSUPÕRAND

Žürii kommentaarid ja ettepanekud võidutöö edasiseks projekteerimiseks:

- Haljastuse rajamisel võiks suurendada nn vaba haljastuse osa, mida on ka lihtsam hooldada. Konteinerhaljastus õigustab end mõnes kohas, kuid ei peaks olema eesmärk, mille poole püüelda. Kosel on mahukas looduslik keskkond, siin võiks kasutada maksimaalselt maaga ühendatud haljastust. Taimede valikul võiks tekitada nn linnaniidu.
- Ühtse stiiliga väikevorme võiks kasutada ka mujal alevikus, et luua läbivat kohalikku identiteeti.
- Kaaluda vaba aja veetmise ja õppetegevuse atraktsioonide lisamist Kose gümnaasiumi pargialale.

Võitnud ideekavandite **märgusõnad** kuulutatakse välja **13. detsembril 2021**.

Võitjate avalikustamine toimub **20. detsembril 2021 kell 14.00 Kose kultuurikeskuses**, Hariduse 2, Kose, Harjumaa.

/allkirjastatud digitaalselt/

Merle Pussak

Demis Voss

Enelin Alter

Evely Ehrpas

Kalle Vellevoog

Peeter Loo

Laura Männamaa